

Oratie Gerrit-Jan Liefers | “Medisch handelen moeten we beoordelen op de echte gezondheidswinst”

14.9.2026 - | Leids Universitair Medisch Centrum - LUMC

Meer behandelen is niet altijd beter. Prof. dr. Gerrit-Jan Liefers onderzoekt hoe we zorg zinniger kunnen maken door kritisch te kijken naar wat behandelingen patiënten daadwerkelijk opleveren. Met zijn team doet hij onderzoek naar onder meer kankerbehandelingen en overbehandeling.

Wat is de kernboodschap van jouw oratie en waarom heb je hiervoor gekozen?

“De kernboodschap is dat we medisch handelen moeten beoordelen op de absolute en reële gezondheidswinst. Te vaak worden kleine resultaten van nieuwe behandelingen, door begrijpelijke financiële en academische belangen, gepresenteerd als grote vooruitgangen. Dit voedt de therapeutische illusie: het idee dat meer behandelen altijd beter is. Tegelijkertijd zorgt dit voor onnodige stijging van de zorgkosten. Ik vind het belangrijk om daar kritisch naar te kijken.”

Wat zijn enkele belangrijke onderzoekslijnen waar jij en je team je mee bezighouden?

“Wij doen onderzoek naar klinische vragen bij bepaalde patiëntgroepen, zoals ouderen met kanker.”

“Bij borstkanker hebben we bijvoorbeeld een landelijke studie gedaan naar het weglaten van bestraling na een borstsparende operatie. Bij dikke darmkanker hebben we een internationale studie gedaan naar de waarde van aspirine als middel tegen kanker.”

“Aan deze studies proberen we ook laboratoriumonderzoek te koppelen. Met onderzoek naar weefsel willen we bijvoorbeeld kenmerken vinden die kunnen voorspellen hoe een ziekte zich ontwikkelt en welke behandeling het beste werkt. Zo kunnen we behandelingen steeds meer afstemmen op de individuele patiënt.”

Welke rol spelen onderwijs en zorg in jouw visie op dit vakgebied?

“Een hele grote rol. Door al vroeg in de opleiding onderwijs te geven over de mechanismen, taboes en belangen rondom overbehandeling, hoop ik dat we overbehandeling kunnen verminderen.”

“Ook in de opleiding tot medisch specialist is het belangrijk om te leren omgaan met de grenzen van doorbehandelen. Wanneer is verder behandelen nog zinvol en wanneer niet? Dat vraagt om heel goede communicatie met de patiënt. Ook dat moet je leren en onderwijzen.”

Is er iets uit de afgelopen jaren dat je écht is bijgebleven?

“Hoe belangrijk woorden zijn voor patiënten en hun naasten. Niets frustrleert patiënten meer dan het gevoel dat verschillende specialisten verschillende verhalen vertellen. Woorden doen ertoe. Daar moeten we ons als zorgverleners bewust van blijven.”

Wat kunnen patiënten en de maatschappij merken van jouw werk?

"Ik hoop dat we met ons onderzoek naar zinnige zorg regelmatig kunnen aanschuiven in het publieke debat, bijvoorbeeld in de krant, op de radio of op televisie. Het is belangrijk dat de kennis uit ons onderzoek niet alleen binnen het ziekenhuis of de wetenschap blijft, maar ook de maatschappij bereikt."

Als we mogen dromen, waar hoop je dat het vakgebied over tien tot vijftien jaar staat?

"Het 'leitmotiv' van klinisch onderzoek moet altijd zijn om gezondheidswinst te boeken in relevante populaties. Dit vereist volharding en consequente onderzoekslijnen die stapsgewijs hiertoe leiden. Ik hoop dat dat een van de belangrijkste thema's op de academische agenda van het LUMC kan worden. Als umc, dicht bij het bestuurscentrum van het land en met een campus in Den Haag, zijn we bijzonder goed gevestigd om een academische rol te spelen in het debat over zinnige zorg."

"De politiek zal gevoed moeten worden in de zoektocht naar een houdbaar zorgsysteem. Misschien zijn wij dan wel een van de eersten die wat afstand nemen van de heersende hypes rondom technologie en innovatie."

"De academische discussie die we moeten voeren gaat uiteindelijk echt over taboes en belangen. Welke zorg voegt daadwerkelijk iets toe voor de patiënt? En wanneer moeten we durven zeggen dat meer behandelen niet altijd beter is?"

De oratie van Gerrit-Jan Liefers 'De Therapeutische Illusie' vindt plaats op vrijdag 18 september 2026 van 16:00 - 17:00 uur en is live te volgen via de livestream op de website van de Universiteit Leiden.

<https://www.lumc.nl/actueel/2026/oratie-gerrit-jan-liefers>